

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 1 (03)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali 1-son 2026 yil*

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

1

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Tursunov A.M. O‘zbekiston elektroenergetikasini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalar va “Yashil” energetikaning o‘rni.....	7
Abdulazizov A.A. Raqamlashtirish sharoitida energetika sanoati korxonalarining barqaror rivojlanish omillari.....	11
Jurayev D.A. Электротехника sanoati korxonalarida ishlab chiqarish jarayoniga taъsir etuvchi omillar.....	15
Suyarov Sh.S. Konchilik sanoati korxonalarida resurs salohiyatidan samarali foydalanish.....	18
Кариева Л.С. Энергетика sanoati korxonalarining ishlab chiqarish samaradorligini oshirish yo‘llari.....	21
Axtamov A.U. Aksionerlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvning moliyaviy samaradorlikka ta’siri xususida.....	25
Гафуров А.Б. Значение цифровой трансформации управления образованием в высших учебных заведениях.....	29
Абиткариев А.М. Значение развития человеческого капитала и стимулирования трудовой деятельности.....	33
Abdullayev D.G’. Intellektual kapital: tushunchasi, mazmuni va taraqqiyoti.....	37
Abdullayev M.G’. Xodimlarning professional rivojlanishini baholash usullari.....	42
Isakov A.Y. Tadbirkorlik sub’yektlarida raqobat ustunliklarini shakllantirishning asosiy omillari.....	46
Ashurova G.N. Charm poyabzal sanoatining xom-ashyo ishlab chiqarish va uning zahira resurslari.....	52
Yo‘ldosheva M.F. O‘zbekistonda davlat budjeti daromad va xarajatlarining tarkibi va ularning statistik tahlili.....	56
Қулматов А.А. Кичик бизнес ва хусусий тadbirkorlikni mintaqalarda qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari.....	61
Babayev A.N. Yoshlar bandligini ta’minlashni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari va institutsional mexanizmlari.....	67
Sharipov H.A. Oilaviy tadbirkorlikning iqtisodiy mazmuni va xo‘jalik yuritish shakli sifatidagi o‘ziga xos belgilari.....	71
Турдиева Я. Анализ коррупционных рисков в системе гчп в сфере дошкольного образования.....	75
Vaxidov A.K. Personalni tanlash va ishga yollashning xorijiy tajribalari.....	78
Gaymatova D.G’. Biznes faoliyatini samaradorligini oshirishda iqtisodiy-matematik tahlil.....	83
Pardayev E.E. Xizmat ko‘rsatish jarayonlarini boshqarishda raqamli texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligi.....	87
Ibragimova S.A., Muradov Sh.D. Aksiyadorlik jamiyatlari boshqaruvida innovatsion usullarni joriy etishning zamonaviy tendensiyalari.....	91
Адилов Б.Б. Социальные услуги в Республике Узбекистан: современное состояние, проблемы и перспективы развития.....	96
Yoqubova Z.T. Tarkibiy o‘zgarishlar va iqtisodiy o‘sish o‘rtasidagi munosiblikni ta’minlashning konseptual asoslari.....	101
Saidaxmedova N.I., Aripov A.S. Oliy ta’lim tashkilotlari boshqaruv tizimini shakllantirishda iqtisodiy nazariyalarning metodologik ahamiyati.....	106
Abduvoyeva X.Sh. O‘zbekistonda davlat ijtimoiy xarajatlarining aholi farovonligiga ta’sirining korrelyatsion–regression tahlili.....	111
Умаров А.А. Хорижий тажрибаларга асосан янги банк хизматларини жорий этилишини ривожлантириш натижасида тижорат банкларини хизматлар жозибadorligini oshirish.....	116
Shoraximova Z.N. «O‘zbekistonda sug‘urta kompaniyalarida qayta sug‘urta orqali risklarni diversifikatsiya qilish samaradorligini baholash».....	120
Умурзакова З.С. Меҳнат омилидан фойдаланишни такомиллаштириш yo‘llari.....	126
Karimov X.O. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholi daromadlarini oshirishning institutsional strategiyalari.....	130

Aхунов М.А. Корхона иқтисодий самарадорлигини таъминлашнинг асосий йўналишлари.	134
Ахмаджонов С.С. Корхона асосий фондларидан фойдаланишни яхшилашнинг ижтимоий-иқтисодий самараси.....	138
Abdullayeva Sh.А. Veb-texnologiyaga asoslangan bir turdagi tovar zaxiralarini boshqarish va amaliy masalalarni optimallashtirish.....	142
Дусанов С.М. Таълим тизимида рақобат муҳитини ривожлантиришнинг молиявий ресурслардан фойдаланиш аҳамияти.....	146
Мамаражобов А.С. Tadbirkorlik subyektlarining tashqi savdo faoliyati natijalarini reytinglash va undan foydalanish masalalari.....	151
Nigmatova D.Z., Amanov E.G’. Kadrlar qo‘nimsizligining korxonalarida samaradorligiga ta’siri.....	157
Ikromjonova M.U. To‘qimachilik korxonalarida mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning iqtisodiy mohiyati va tarkibi.....	160
Madaminjonov A.O. To‘qimachilik korxonalarida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarish va sotish hisobini rivojlantirishning iqtisodiy jihatlari.....	164
Jamoliddinova S.S. Ustama xarajatlarning iqtisodiy mohiyati, tarkibi va ishlab chiqarish tannarxini shakllantirishdagi o‘rni.....	168
Akbaraliyev A.E. O‘zbekiston Respublikasida investitsiya siyosati va investitsiya dasturlarining iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni.....	173
Эрматова С.И. Учет обязательств в хозяйствующих субъектах.....	178
Maxsudov Sh.S. To‘qimachilik sanoati korxonalar faoliyati samaradorlikni monitoring qilishning ahamiyati.....	181
Boyev X.I., Adilov B.B. Mahalliy byudjetlar barqarorligi — ijtimoiy himoya tizimini mustahkamlash omili sifatida.....	186
Raxmonova N.A. Biznes ta’limida raqamli transformatsiya va innovatsion o‘qitish strategiyalari.....	190
Якубова Д.М. Применение экономико-математических моделей в промышленном производстве.....	194
Ibrohimov N.B., Jabbarov K.Y. Aylanma iqtisodiyotga o‘tishning fundamental asoslari: chiziqli modelning cheklovlari va barqaror rivojlanish imkoniyatlari.....	198
Matyoqubova D.O. Biznes tuzilmalarining innovatsion rivojlanishini diversifikatsiya qilish.....	202
Rahmatullayeva F. Andijon viloyatida yoshlar tadbirkorligi rivojlanishining tarmoqlararo diversifikatsiyasi va iqtisodiy faollikka ta’siri.....	206
Mamajonov L.A. Mahalliy byudjet daromadlarining barqarorligini ta’minlash yo‘nalishlari.....	209
Давруков Ф.У. Инновационные механизмы демонополизации в условиях цифровой трансформации экономики Республики Узбекистан.....	213
Убайдуллаева Н.Р. Роль перестрахования в управлении катастрофическими рисками и обеспечении финансовой устойчивости страховых компаний.....	222
Abdullayev A.A. Tijorat banklari orqali kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	227
Alimov O.N. O‘zbekiston Respublikasida jamg‘arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimining huquqiy asoslari va rivojlanish istiqbollari.....	230
Sultonov B.M. Oilaviy korxonalar faoliyatini boshqarishda va boshqaruv mexanizmi bo‘yicha institutsional asoslari.....	235
Mamajonova N.A. Innovatsion rivojlanish sharoitida iqtisodiy tizimlarni boshqarish nazariyalarining transformatsiyasi hamda uning evolyutsiyasi.....	239
Sanaqulova A. O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tish: muammolar va imkoniyatlar.....	243
Nazarov N.N. Hududiy barqaror rivojlantirish strategiyasini shakllantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish.....	247
Toshpulatov A.M. Qurilish materiallari sanoati korxonalarida ishlab chiqarish hajminiga oid qarashlar va uning mohiyati.....	251
Sanaqulova A., Ochilova M. Bugungi kunda raqamli iqtisodiyot.....	254
Umarov I.Y. Xalqaro darajada sifat menejmenti va ISO standartlarini rivojlanish tendensiyalari tahlili....	257

KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHNING INSTITUSIONAL STRATEGIYALARI

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ СТРАТЕГИИ ПОВЫШЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ ПОСРЕДСТВОМ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

INSTITUTIONAL STRATEGIES FOR INCREASING HOUSEHOLD INCOMES THROUGH THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP

Karimov Xasanjon Olimjonovich

Oriental universiteti “Biznes va boshqaruv” kafedrasida mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya

Mazkur maqolada kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholi daromadlarini oshirishning institusional strategiyalari tahlil qilinadi. Tadqiqot kichik biznes rivojiga ta’sir etuvchi institusional tizimli omillar taklif etib, ularning bandlik va barqaror daromadlar shakllanishidagi rolini asoslab beradi. Bundan tashqari, tadbirkorlik muhitini takomillashtirish va kambag‘allikni qisqartirishga qaratilgan amaliy qarorlar ishlab chiqishda foydalanilishi mumkin.

Kalit so‘zlar: kichik biznes; tadbirkorlik; institusional strategiyalar; aholi daromadlari; kambag‘allikni qisqartirish; biznes muhiti; ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik.

В статье анализируются институциональные стратегии повышения доходов населения посредством развития малого бизнеса и предпринимательства. В рамках исследования предлагается системный комплекс институциональных факторов, влияющих на развитие малого бизнеса, и обосновывается их роль в расширении занятости и формировании устойчивых источников доходов. Кроме того, полученные результаты могут быть использованы при разработке практических управленческих решений, направленных на совершенствование предпринимательской среды и сокращение бедности.

Ключевые слова: малый бизнес; предпринимательство; институциональные стратегии; доходы населения; сокращение бедности; предпринимательская среда; социально-экономическая устойчивость.

This article analyzes institutional strategies for increasing household incomes through the development of small business and entrepreneurship. The study proposes a systemic set of institutional factors influencing small business development and substantiates their role in employment expansion and the formation of sustainable income sources. In addition, the findings may be used in the development of practical policy decisions aimed at improving the entrepreneurial environment and reducing poverty.

Keywords: small business; entrepreneurship; institutional strategies; household income; poverty reduction; business environment; socio-economic stability.

Global iqtisodiy transformatsiya va ijtimoiy-iqtisodiy muammolarning kuchayib borishi sharoitida kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish barqaror iqtisodiy o‘shish va aholi daromadlarini oshirishning muhim omillaridan biriga aylandi. Kichik biznes subyektlari, ayniqsa rivojlanayotgan va o‘tish davridagi iqtisodiyotlarda, yangi ish o‘rinlarini yaratish, innovatsiyalarni joriy etish hamda hududiy iqtisodiy rivojlanishni ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi. Shu sababli, kichik biznes va tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlovchi institusional mexanizmlarni mustahkamlash aholi daromadlarini oshirish va turmush darajasini yaxshilashning samarali strategiyasi sifatida tobora ko‘proq e’tirof etilmoqda.

Kichik biznesni rivojlantirishga qaratilgan institutsional strategiyalar tadbirkorlik faoliyatini shakllantiruvchi rasmiy va norasmiy qoidalar, siyosatlar hamda institutlarning keng doirasini o‘z ichiga oladi. Ularga normativ-huquqiy baza, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyati, mulk huquqlarini himoya qilish, soliq tizimi va biznesni qo‘llab-quvvatlovchi infratuzilma kiradi. Yaxshi shakllantirilgan institutsional muhit tranzaksiya xarajatlarini kamaytiradi, xatarlarni pasaytiradi va tadbirkorlik tashabbuslari uchun qulay sharoit yaratadi, bu esa kichik biznes subyektlariga faoliyatini kengaytirish va aholi uchun barqaror daromad manbalarini yaratish imkonini beradi.

Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish hamda aholi daromadlarini oshirish masalalariga bag‘ishlangan ilmiy tadqiqotlar soni ortib borayotganiga qaramasdan, mavjud adabiyotlarda asosan makroiqtisodiy ko‘rsatkichlar yoki alohida siyosiy vositalar tahliliga ustuvor ahamiyat berilib, kichik biznes rivoji bilan aholi daromadlari o‘rtasidagi bog‘liqlikni ta‘minlovchi institutsional strategiyalarning kompleks roli yetarli darajada yoritilmagan. Ayniqsa, rivojlanayotgan va o‘tish davridagi iqtisodiyotlar sharoitida institutsional muhitning tadbirkorlik faoliyati va aholi daromadlari dinamikasiga bir vaqtning o‘zida ta‘sirini baholovchi tizimli tadqiqotlar yetishmaydi.

Shu munosabat bilan, mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholi daromadlarini oshirishga qaratilgan institutsional strategiyalarni aniqlash va ularning samaradorligini tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot natijalari tadbirkorlik muhitini mustahkamlash va barqaror daromad o‘rishini ta‘minlashga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholi daromadlarini oshirish masalasi zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarda muhim yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, ushbu jarayon asosan institutsional muhitning sifati, davlat siyosati, rasmiy va norasmiy institutlarning uyg‘unligi hamda tadbirkorlik infratuzilmasiga bog‘liq. Turli olimlar mazkur masalaga turli yondashuvlar orqali baho berib, institutsional strategiyalarning ahamiyatini asoslab berganlar.

Bu borada, Acs Z. J. [1] kichik biznesni rivojlantirishda institutsional muhitni asosiy harakatlantiruvchi kuch sifatida ko‘rsatadi. Uning fikricha, samarali institutlar tadbirkorlik faolligini rag‘batlantirib, aholining o‘zini o‘zi band qilishi va daromad manbalarini diversifikatsiya qilishiga xizmat qiladi. Muallif tadbirkorlikni iqtisodiy o‘rish va ijtimoiy farovonlikni oshiruvchi mexanizm sifatida talqin qiladi.

Shuningdek, Estrin S. [2] rasmiy institutlarning (soliq tizimi, mulk huquqi, qonunchilik barqarorligi) kichik biznes rivojiga ta‘sirini chuqur tahlil qiladi. Unga ko‘ra, institutsional aniqlik va huquqiy kafolatlar mavjud bo‘lgan sharoitda tadbirkorlik subyektlari faolroq bo‘lib, bu holat aholi daromadlarining barqaror o‘rishiga olib keladi.

Bundan tashqari, Mickiewicz T. [3] norasmiy institutlar — tadbirkorlik madaniyati, ijtimoiy ishonch va mentalitet omillarining ahamiyatini ta‘kidlaydi. Uning fikricha, rasmiy institutlar yetarli darajada samarali bo‘lmagan sharoitda ham kuchli norasmiy institutlar kichik biznesni qo‘llab-quvvatlovchi muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Shu nuqtai nazardan, Szerb L. [4] institutsional muvozanat konsepsiyasini ilgari suradi. U rasmiy va norasmiy institutlar o‘rtasidagi nomutanosiblik kichik biznes rivojini sekinlashtirishini qayd etadi. Muallif institutsional uyg‘unlik ta‘minlanganda tadbirkorlik samaradorligi va aholi daromadlari o‘rishi tezlashishini ilmiy asoslaydi.

Zamonaviy tadqiqotlarda esa Bella R. L. F. [5] kichik va o‘rta biznesni rivojlantirishda davlat institutsional strategiyalarining rolga alohida e‘tibor qaratadi. Uning tadqiqotlariga ko‘ra, davlat tomonidan yaratilgan qo‘llab-quvvatlovchi institutlar kichik biznesning barqaror faoliyat yuritishiga va daromadlarni oshirishga xizmat qiladi.

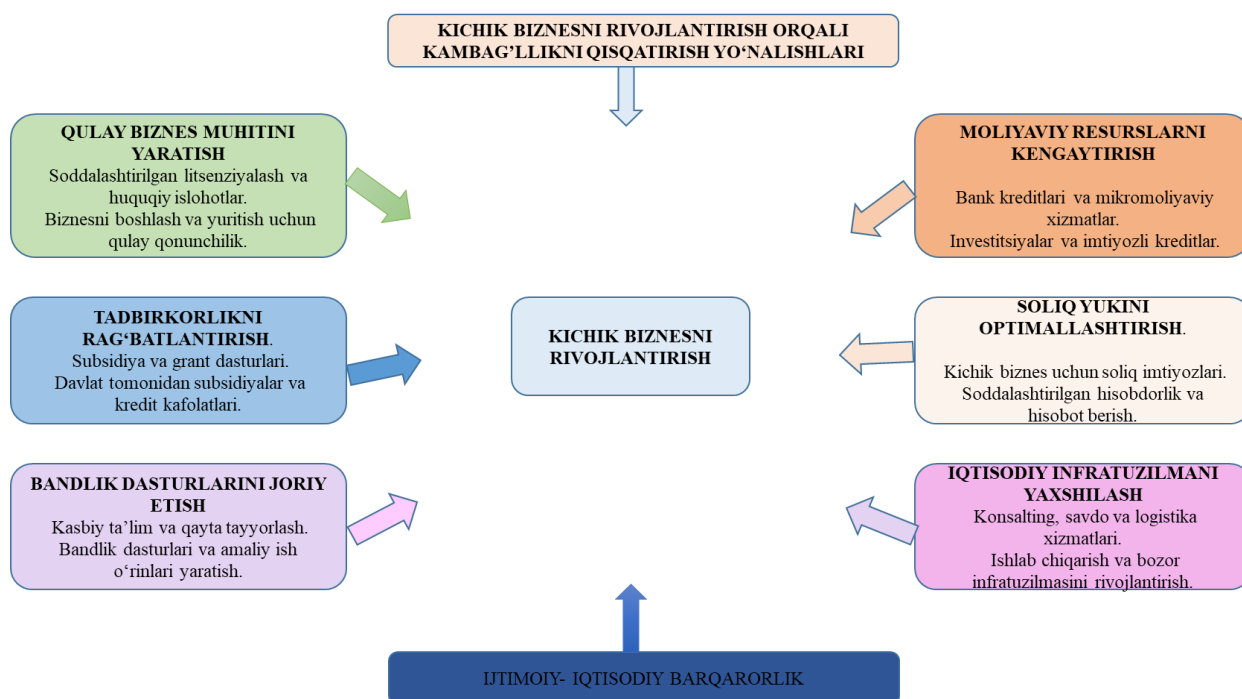
Xususan, Qo‘chqorov A. [6] kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishni aholi daromadlarini oshirishning muhim institutsional mexanizmi sifatida talqin qiladi. Uning fikriga ko‘ra, tadbirkorlik faoliyati uchun qulay huquqiy muhit yaratish, soliq yukini optimallashtirish va davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash choralari kuchaytirish aholining o‘zini o‘zi band qilishi hamda barqaror daromad manbalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, Yo‘ldoshev B. [7] tadbirkorlikni rivojlantirish va aholi daromadlarini oshirish jarayonida institutsional islohotlarning ahamiyatini ta‘kidlaydi. Uning tadqiqotlarida moliyaviy

resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish, hududiy tadbirkorlik infratuzilmasini rivojlantirish va mahalliy darajada qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini joriy etish kichik biznes samaradorligini oshirishi qayd etilgan. Muallifning fikricha, mazkur institutsional choralar aholi daromadlarining o‘shishiga va hududlararo iqtisodiy tafovutlarning kamayishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Tadqiqot metodologiyasi shuni ko‘rsatadiki, kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholi daromadlarini oshirish hamda kambag‘allikni qisqartirishning institutsional strategiyalarini ilmiy asoslash maqsadida tizimli yondashuv, tahlil va sintez, taqqoslash, umumlashtirish hamda iqtisodiy-statistik tahlil metodlari qo‘llanildi. Ushbu metodlar yordamida kichik biznes rivojiga ta’sir etuvchi institutsional omillar aniqlanib, ularning aholi daromadlari va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka ta’siri kompleks tarzda baholandi.

Shunday qilib, tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishga qaratilgan institutsional strategiyalar aholi daromadlarining barqaror o‘shishida hal qiluvchi omil hisoblanadi. Xususan, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarining kengaytirilishi, soliq va ma’muriy yuklarni optimallashtirilishi hamda tadbirkorlik infratuzilmasining rivojlanishi yangi ish o‘rinlari yaratilishiga va tadbirkorlik subyektlari faoliyatining kengayishiga xizmat qilmoqda. Natijada, kichik biznes sektori orqali aholining mehnat va tadbirkorlik daromadlari oshib, hududiy ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik mustahkamlanmoqda hamda uzoq muddatli inklyuziv iqtisodiy o‘shish uchun zarur institutsional asos shakllanmoqda.

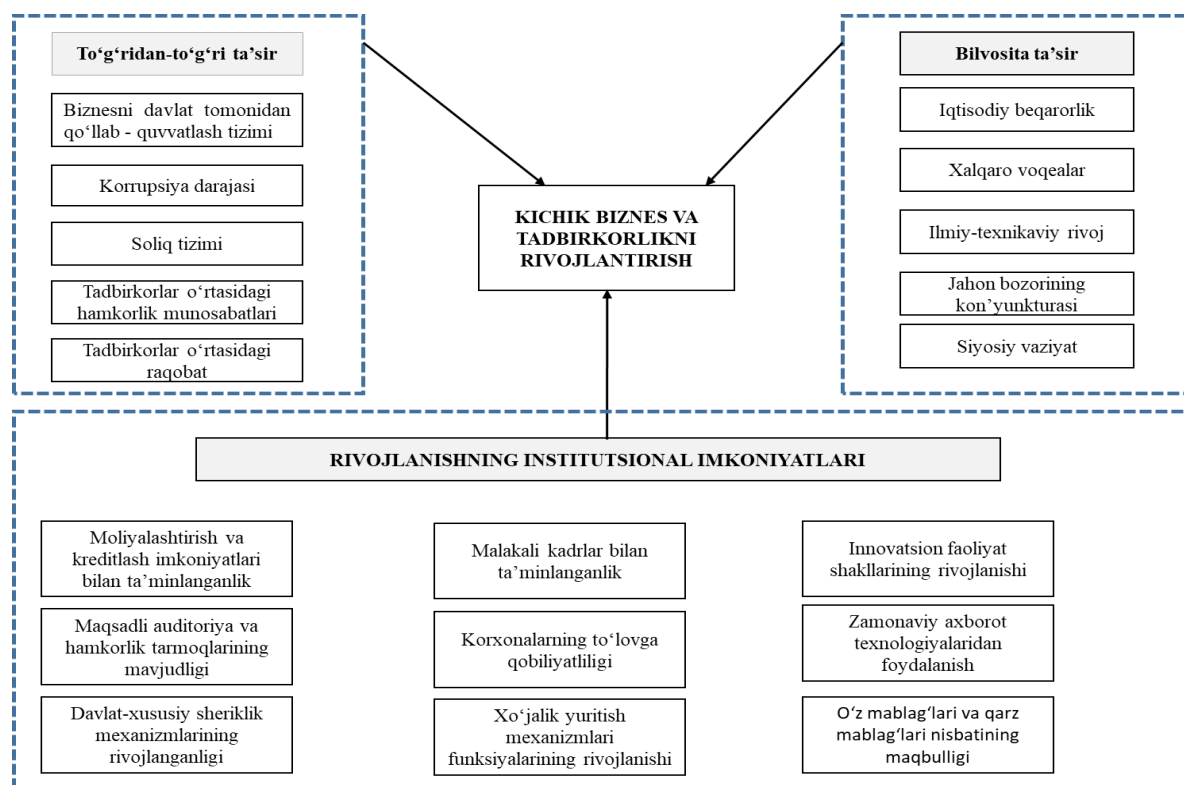

1 – rasm. Kichik biznesni rivojlantirish orqali kambag‘allikni qisqartirishning institutsional yo‘nalishlar tasnifi [1]

Bundan tashqari, kichik biznesni rivojlantirish orqali kambag‘allikni qisqartirish institutsional yondashuvlarning kompleks va o‘zaro bog‘liq holda amalga oshirilishini talab etadi.

Xususan, qulay biznes muhitini shakllantirish, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish, soliq yukini optimallashtirish hamda iqtisodiy infratuzilmani rivojlantirish tadbirkorlik faolligining oshishiga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, tadbirkorlikni rag‘batlantirish va bandlik dasturlarini joriy etish orqali yangi ish o‘rinlari yaratiladi va aholining barqaror daromad manbalari shakllanadi. Hamda, kichik biznes sektori ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta’minlovchi muhim institutsional mexanizm sifatida namoyon bo‘lib, kambag‘allik darajasini pasaytirish va inklyuziv iqtisodiy o‘shishga erishish uchun asos yaratadi.

2 – rasm. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning institutsional imkoniyatlari [2]

Shunday qilib, To'g'ridan-to'g'ri ta'sir etuvchi omillar, jumladan davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimi, soliq muhiti va tadbirkorlar o'rtasidagi hamkorlik munosabatlari biznes subyektlarining kundalik faoliyatiga bevosita ta'sir ko'rsatsa, bilvosita omillar iqtisodiy va siyosiy beqarorlik sharoitida tashqi muhitning rolini belgilaydi.

Shu bilan birga, moliyalashtirish imkoniyatlari, malakali kadrlar, innovatsion faoliyat hamda xo'jalik yuritish mexanizmlarining rivojlanganligi kichik biznesning institutsional asoslarini mustahkamlab, uning barqaror o'sishi va iqtisodiy faollikni oshirish orqali aholi daromadlarining ko'payishiga xizmat qiladi.

Yuqoridagi tahlillardan kelib chiqib xulosa va erishilgan natijalarni jam qilar ekanmiz:

Birinchidan, kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholi daromadlarini oshirish va kambag'allikni qisqartirish institutsional strategiyalarning izchil va kompleks amalga oshirilishiga bevosita bog'liq bo'lib, bu jarayon barqaror iqtisodiy o'sishning muhim omili hisoblanadi.

Ikkinchidan, qulay biznes muhitini shakllantirish, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish hamda soliq va ma'muriy yuklamalarni optimallashtirish kichik biznes subyektlari faolligini oshirib, yangi ish o'rinlari yaratilishiga va barqaror daromad manbalarining shakllanishiga xizmat qiladi.

Uchinchidan, tadbirkorlik infratuzilmasining rivojlanishi, malakali kadrlar bilan ta'minlanganlik va innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash kichik biznesning institutsional asoslarini mustahkamlab, uning uzoq muddatli barqaror o'sishini ta'minlaydi.

To'rtinchidan, rasmiy va norasmiy institutlar o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlash kichik biznes samaradorligini oshirib, aholi daromadlarining ko'payishi hamda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash uchun muhim institutsional zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Acs, Z. J. (2018). Institutions, entrepreneurship, and economic growth: The role of institutional quality. *Small Business Economics*, 51(2), 501 - 514.
2. Estrin, S., & Mickiewicz, T. (2018). Institutions, entrepreneurship and economic development. *Journal of Economic Perspectives*, 32(3), 179 - 198.

3. Mickiewicz, T., Sauka, A., & Stephan, U. (2018). On the compatibility of institutions and entrepreneurship. *Industrial and Corporate Change*, 27(2), 259 - 278.
4. Szerb, L., Acs, Z. J., & Autio, E. (2018). The entrepreneurial ecosystem: Theoretical foundations and policy implications. *Small Business Economics*, 51(2), 501–514.
5. Bella, R. L. F., Leal Filho, W., Sigahi, T. F. A. C., Rampasso, I. S., Quelhas, O. L. G., Bella, L. F., Moraes, G. H. S. M., & Anholon, R. (2024). Small- and medium-sized enterprises: Trends and future perspectives for sustainability and digitalization in Germany. *Sustainability*, 16, 6900.
6. Qo‘chqorov, A. (2020). Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning institutsional omillari. *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*, (4), 45–53.
7. Yo‘ldoshev, B. (2021). Tadbirkorlikni rivojlantirish va aholi daromadlarini oshirishning institutsional mexanizmlari. *Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil*, (2), 62–70.
8. Абдульманов, Б. А., & Николаев, В. А. (2025). Институциональные условия управления развитием малого бизнеса в региональных экономических системах. *Теория и практика общественного развития*, (11), 134-141.
9. Киреев, Н. Н. (2019). Механизм оценки и повышения эффективности развития малого бизнеса в регионе. *Экономика и управление народным хозяйством (региональная экономика)* 2019. С, 12-24.
10. Жура, С. Е. (2021). Инфраструктурное обеспечение развития малого бизнеса: институциональный подход (Doctoral dissertation, М.: 00.08. 05. Жура Светлана Егоровна. М.: Рос. экон. ун-т им. ГВ Плеханова).

УДК: 658.15

**КОРХОНА ИҚТИСОДИЙ САМАРАДОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ АСОСИЙ
ЙЎНАЛИШЛАРИ**

**ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ
ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ**

**MAIN DIRECTIONS FOR ENSURING THE ECONOMIC EFFICIENCY OF AN
ENTERPRISE**

Ахунов Мухаммадамин Абдуваситович

Андижон давлат техника институти “Иқтисодиёт” кафедраси доценти

Аннотация

Ушбу мақолада корхона иқтисодий самарадорлигини таъминлашнинг асосий йўналишлари тадқиқ этилган. Корхона фаолиятида меҳнат, капитал ва моддий ресурслардан самарали фойдаланиш орқали ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ҳамда харажатларни камайтириш масалалари ёритилган. Шунингдек, меҳнат унумдорлигини ошириш, инновацион технологияларни жорий этиш, бошқарув тизимини такомиллаштириш ва рақобатбардошликни кучайтириш орқали иқтисодий самарадорликни юксалтириш йўллари таҳлил қилинган. Тадқиқот натижалари корхоналар фаолияти самарадорлигини оширишда амалий аҳамият касб этади.

Калит сўзлар: корхона, иқтисодий самарадорлик, меҳнат унумдорлиги, ресурслардан фойдаланиш, инновация, харажатлар, бошқарув.

В статье исследуются основные направления обеспечения экономической эффективности предприятия. Рассматриваются вопросы повышения объемов производства и снижения затрат за счет эффективного использования трудовых, материальных и финансовых ресурсов. Особое внимание уделено повышению производительности труда, внедрению